

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 507/2015-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. augusta 2015 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Ladislava Orosza predbežne prerokoval sťažnosť maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Zuzanou Stavrovskou, Lamačská cesta 3, Bratislava, vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a podľa čl. 3 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. k. 37 P 22/2011-106 zo 4. decembra 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 11 CoP 154/13-152 z 22. októbra 2013 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť maloletej [REDAKOVANÉ] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. januára 2014 doručená sťažnosť maloletej [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „sťažovateľka“, v citáciách aj „Sťažovateľka v 1. rade“), zastúpenej advokátkou JUDr. Zuzanou Stavrovskou, Lamačská cesta 3, Bratislava, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“), práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a podľa čl. 3 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) č. k. 37 P 22/2011-106 zo 4. decembra 2012 a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) č. k. 11 CoP 154/13-152 z 22. októbra 2013.

Z obsahu sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že stará matka sťažovateľky [REDAKOVANÉ] podala 8. júna 2011 okresnému súdu návrh, ktorým sa domáhala toho, aby jej okresný súd udelil súhlas na podanie žiadosti o zmenu priezviska sťažovateľky z priezviska „[REDAKOVANÉ]“ na priezvisko „[REDAKOVANÉ]“, pretože po smrti matky sťažovateľky podal jej otec na Obvodnom úrade Bratislava žiadosť z 28. mája 2009 o povolenie zmeny priezviska sťažovateľky z priezviska „[REDAKOVANÉ]“ na priezvisko „[REDAKOVANÉ]“ pričom Obvodný úrad Bratislava rozhodnutím č. OVVS: Matr. 2009/17792/Br zo 4. júna 2009 povolil sťažovateľke zmenu jej priezviska z priezviska „[REDAKOVANÉ]“ na priezvisko „[REDAKOVANÉ]“. Svoj návrh odôvodnila tým, že sťažovateľka sa od svojho narodenia volala „[REDAKOVANÉ]“ - toto priezvisko mala po svojej matke, pričom od svojho narodenia žila spolu so svojou matkou a starými rodičmi v spoločnej domácnosti. V návrhu na začatie konania ďalej uviedla, že jej biologický otec o ňu od jej narodenia neprejavoval žiadny záujem s výnimkou občasných stretnutí. Rozsudkom okresného súdu č. k. 38 P 90/2009-369 z 25. mája 2010 bola sťažovateľka zverená do náhradnej osobnej starostlivosti starej matke, [REDAKOVANÉ], a s otcom jej bol upravený styk. Predmetný rozsudok okresného súdu bol potvrdený rozsudkom krajského súdu č. k. 11 CoP 238/2010-448 z 9. novembra 2010.

Okresný súd o predmetnom návrhu rozhodol rozsudkom č. k. 37 P 22/2011-106 zo 4. decembra 2012 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ktorým návrh na zmenu priezviska sťažovateľky zamietol a s poukazom na § 146 ods. 1 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku nepriznal žiadnemu účastníkovi právo na náhradu trov konania. Okresný súd svoje rozhodnutie v merite veci právne odôvodnil s poukazom na § 6 ods. 1 a 7

zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 300/1993 Z. z. o mene a priezvisku v znení neskorších predpisov.

Proti rozsudku okresného súdu podala [REDAKOVANÉ] odvolanie, ktoré odôvodnila tým, že okresný súd nedostatočne odôvodnil svoje rozhodnutie, neúplne a nesprávne zistil skutkový stav veci, pokiaľ ide o zisťovanie najlepšieho záujmu sťažovateľky a o stotožnenie sa sťažovateľky s jej súčasným priezviskom. V odvolaní tiež namietala, že bolo porušené právo na spravodlivé súdne konanie, keďže zákonný sudca nebol vybraný náhodným výberom pomocou programových a technických prostriedkov. Z týchto dôvodov žiadala rozsudok okresného súdu zmeniť a jej návrhu vyhovieť.

Krajský súd ako súd odvolací po tom, ako vec prerokoval, rozhodol o odvolaní [REDAKOVANÉ] rozsudkom č. k. 11 CoP 154/13-152 z 22. októbra 2013 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu potvrdil a žiadnemu účastníkovi nepriznal právo na náhradu trov konania.

Proti rozsudku okresného súdu a rozsudku krajského súdu podala sťažovateľka podľa čl. 127 ods. 1 ústavy sťažnosť, v ktorej po rekapitulácii priebehu konania pred všeobecnými súdmi v súvislosti s namietaným porušením označených práv v sťažnosti okrem iného uvádza, že *«[r]ozhodnutím súdov, ktoré neumožnili spätnú zmenu priezviska Sťažovateľky v 1. rade na „[REDAKOVANÉ] došlo k hrubému zásahu do identity maloletej [REDAKOVANÉ] a tým aj do jej práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života. Zároveň súdy v konaní, ktoré je predmetom tejto sťažnosti, nedostatočne, ba takmer vôbec neprihliadli na právo Sťažovateľky v 1. rade na zachovanie totožnosti, na meno a rešpektovanie rodinného a súkromného života...»*

Necitlivá zmena priezviska ďalej zasiahla do [REDAKOVANÉ] práva na identitu aj v tom smere, že nové priezvisko musí proti svojej vôli používať v úradnom styku. A teda nielen v konaní pred súdmi a úradmi, ale aj v dennom styku v škole...

Zásah štátnych orgánov do [REDAKOVANÉ] práva na meno bol aj zjavne neprimeraný, nakoľko zmena priezviska nebola. nevyhnutná [REDAKOVANÉ] vtom čase bývala (a býva dodnes)

v rodine [REDACTED] a preto z praktických ani iných dôvodov naozaj nebolo potrebné jej priezvisko meniť] a bola vykonaná bez vedomia a proti vôli maloletej [REDACTED]. Zásah do práva na meno maloletej [REDACTED] teda v teste proporcionality určite neobstojí. Rovnako teda neobstojí ani rozhodnutie súdov nepovoliť navrátenie jej pôvodného priezviska. Týmto rozhodnutím totiž súdy odmietli poskytnúť ochranu základných práv maloletej [REDACTED]...

Ani jeden zo súdov, na ktorý sa Sťažovateľka v 2. rade obrátila s cieľom ukončiť porušovanie práv Sťažovateľky v 1. rade, neskúmali v dostatočnej miere najlepší záujem dieťaťa...

Formálne deklarovaný najlepší záujem dieťaťa odvolací súd paradoxne premietol do ochrany záujmov otca Sťažovateľky v 1. rade a útoku na Sťažovateľku v 2. rade...

Sťažovateľky argumentujú, že relevantné súdy absolútne zlyhali v zisťovaní „najlepšieho záujmu dieťaťa“ a pri rozhodovaní o zmene priezviska [REDACTED] ho neposúdili ako prvoradé hladisko, tak ako to vyžaduje čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa. Uvedený postup aj nedostatočne zdôvodnili.

Súd prvého stupňa sa pri svojom rozhodnutí v podstate oprel o znalecký posudok z roku 2010 a vyjadrenie kolízneho opatrovníka. Znalecký posudok, ktorý bol vyhotovený pred značným časom a v úplne inom konaní a kontexte, je vo veci postoju maloletej [REDACTED] k priezvisku nejednoznačný. Kolízny opatrovník k zmene priezviska uviedol, že „šetrením v škole... bolo zistené, že v školskom roku 2011/2012 už nemala také problémy s používaním priezviska „[REDACTED]“ ako tomu bolo v minulosti. í v súčasnosti na písomných prácach používa na svoju identifikáciu „[REDACTED]“. S maloletou bolo vykonaných niekoľko osobných pohovorov, kde deklarovala, že chce nieť priezvisko „[REDACTED]“ aby mala uchovanú spomienku na svoju matku.“ Obidve vyjadrenia sú pomerne nejednoznačné a preto súd prvého stupňa nemohol mať dostatok informácií na to, aby spoľahlivo stanovil, čo je v najlepšom záujme maloletej [REDACTED].

Zarážajúca je neochota oboch súdov prihliadnuť na závery psychologov z CPPPaP, ktoré s [REDACTED] prichádzali do kontaktu počas dlhšieho obdobia a mali by byť pre rozhodnutie súdu o tak osobnej veci ako je zmena priezviska cenným zdrojom informácií...

Súdy ignorovali názor maloletej [REDACTED] na navrátenie priezviska...

... maloletá ■■■ sa rozhodla vyjadriť svoj názor v konaní o zmene (navrátení) priezviska formou písomného listu, v ktorom súdu oznamuje, že si želá sa volať „■■■. Je tiež zarádzajúce, že napriek tomu, že ■■■ poslala sudkyňi najmenej dva listy, v súdnom spise je založený len jeden, ktorý odovzdala jej zákonná zástupkyňa na pojednávaní.».

Sťažovateľka tiež namieta, že krajský súd „... neprihliadol na námietku porušenia práva na zákonného sudcu“.

Na tomto základe sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„1. Základné práva Sťažovateľky v 1. rade na nedotknuteľnosť osoby a súkromia podľa 16 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydli a korešpondencie podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo, aby jej záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jej občianskych právach podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, právo na rešpektovanie najlepšieho záujmu dieťaťa ako prvoradého hľadiska pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, právo na zachovanie totožnosti podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, a právo slobodne vyjadriť svoj názor a priložiť mu primeranú váhu podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom Okresného súdu Bratislava III č. 37 P/22/2013 zo dňa 04. 12. 2012 o udelenie súhlasu na zmenu priezviska Sťažovateľky v 1. rade a rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. 11 CoP 154/1-152 zo dňa 22. 10. 2013 porušené boli.

2. Rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. 37 P/22/2011 zo dňa 04. 12. 2012 a rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. 11 CoP 154/1-152 zo dňa 22. 10. 2013 sa rušia a vec sa vracia na ďalšie konanie.

3. Sťažovateľke v 1. rade sa priznáva finančné zadostučinenie vo výške 20.000 €..., ktoré je jej Okresný súd Bratislava III. povinný vyplatiť do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia...

4. Sťažovateľke v 1. rade sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia v sume 427,94 EUR..., ktoré je Okresný súd Bratislava III povinný vyplatiť na účet právnej zástupkyňi..., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene, môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07).

Vzhľadom na skutočnosť, že odôvodnenie sťažnosti ako jednej z jej obligatórnych náležitostí (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde) nekorešponduje s jej petitom, t. j. návrhom na rozhodnutie, považuje ústavný súd za potrebné najprv vymedziť rozsah účastníkov konania na strane navrhovateľa a tiež rozsah základných práv a slobôd, možnosť porušenia ktorých má ústavný súd preskúmať v rámci predbežného prerokovania veci.

Podľa § 20 ods. 3 zákona o ústavnom súde je ústavný súd viazaný návrhom na začatie konania okrem prípadov výslovne uvedených v tomto zákone. Viazanosť ústavného súdu návrhom na začatie konania sa prejavuje predovšetkým vo viazanosti petitom návrhu na začatie konania, teda tou časťou sťažnosti (v konaní podľa čl. 127 ústavy), v ktorej sťažovateľ špecifikuje, akého rozhodnutia sa od ústavného súdu domáha (§ 20 ods. 1 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania pred ústavným súdom z hľadiska požiadavky na poskytnutie ústavnej ochrany. Vzhľadom na uvedené môže ústavný súd rozhodnúť len o tom, čoho sa sťažovateľ domáha v petite svojej sťažnosti, a vo vzťahu k tomu subjektu, ktorý označil za porušovateľa svojich práv (m. m. IV. ÚS 415/09, IV. ÚS 355/09, II. ÚS 19/05, III. ÚS 2/05).

V danom prípade z petitu sťažnosti jednoznačne vyplýva, že namietané porušenie označených práv sa v petite sťažnosti navrhuje vysloviť iba vo vzťahu k sťažovateľke

aj napriek tomu, že z ostatného obsahu sťažnosti vyplýva, že ako sťažovateľka je označená aj [REDACTED] - stará matka sťažovateľky (v citáciách označená ako „Sťažovateľka v 2. rade“), ktorá však nenamieta porušenie žiadneho svojho základného práva alebo slobody. Preto tvrdenia, ktoré sú uplatnené mimo osobný a vecný rozsah predmetu konania vymedzený v petite sťažnosti a netýkajú sa priamo sťažovateľky, ústavný súd považuje len za súčasť jej argumentácie. Z uvedeného dôvodu ústavný súd dospel k záveru, že sťažovateľkou v tomto konaní je iba maloletá [REDACTED], a jej sťažnosť preskúmal iba vo vzťahu k tým právam, ktoré označila v petite svojej sťažnosti. V súvislosti s postavením [REDACTED] (starej matky sťažovateľky) v konaní pred ústavným súdom ako zástupkyne sťažovateľky ústavný súd konštatuje, že túto nepovažoval ani za jej zákonnú zástupkyňu, pretože [REDACTED] o tejto skutočnosti nepredložila žiaden dôkaz. Z príloh pripojených k sťažnosti síce vyplýva, že je oprávnená sťažovateľku zastupovať a spravovať jej majetok, avšak zároveň z nich tiež vyplýva, že rozsah tohto zastúpenia sa týka iba vykonávania bežných úkonov za maloletú sťažovateľku.

1. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru a podľa čl. 3 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom okresného súdu

Ústavný súd stabilne vo svojej judikatúre týkajúcej sa otázky právomoci ústavného súdu na prerokovanie sťažnosti v konaní podľa čl. 127 ods. 1 ústavy uvádza, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri uplatňovaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07).

Proti rozsudku okresného súdu, ktorý bol vo veci sťažovateľky súdom prvého stupňa, bol prípustný riadny opravný prostriedok, ktorý bol riadne využitý. Príslušným súdom

na poskytnutie ochrany proti namietanému porušeniu označených práv bol v odvolacom konaní krajský súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc na prerokovanie sťažnosti v časti smerujúcej proti rozsudku okresného súdu, a preto sťažnosť z tohto dôvodu odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. K namietanému porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 16 ods. 1 a čl. 19 ods. 2 ústavy, práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 8 dohovoru a podľa čl. 3 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa rozsudkom krajského súdu

Ústavný súd pri predbežnom prerokovaní preskúmal opodstatnenosť predloženej sťažnosti, t. j. posudzoval, či existuje príčinná súvislosť medzi napadnutým rozsudkom krajského súdu potvrdzujúcim prvostupňový rozsudok a právami, porušenie ktorých sťažovateľka v sťažnosti namieta.

Podľa čl. 16 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý sa môže domáhať ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v určených prípadoch na inom orgáne.

Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho vec bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o akomkoľvek trestnom čine, z ktorého je obvinený.

Podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obdobia a korešpondencie.

Podľa čl. 8 ods. 2 dohovoru štátny orgán nemôže do výkonu tohto práva zasahovať s výnimkou prípadov, keď je to v súlade so zákonom a nevyhnutné v demokratickej spoločnosti v záujme národnej bezpečnosti, verejnej bezpečnosti, hospodárskeho blahobytu krajiny, predchádzania nepokojom alebo zločinnosti, ochrany zdravia alebo morálky alebo na ochranu práv a slobôd iných.

Podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa záujem dieťaťa musí byť prvoradým hľadiskom pri akýchkoľvek postupoch týkajúcich sa detí, či už vykonávaných súkromnými zariadeniami sociálnej starostlivosti, súdmi, správnymi alebo zákonodarnými orgánmi.

Podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru sa zaväzujú, že budú rešpektovať právo dieťaťa na zachovanie jeho totožnosti, vrátane štátnej príslušnosti, mena a rodinných zväzkov uznaných zákonom s vylúčením nezákonných zásahov.

Podľa čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa štáty, ktoré sú zmluvnými stranami tohto Dohovoru, musia zabezpečiť dieťaťu, ktoré je schopné formulovať svoje vlastné názory, právo slobodne sa vyjadrovať o všetkých záležitostiach, ktoré sa ho dotýkajú, pričom sa názorom detí musí venovať primeraná pozornosť zodpovedajúca ich veku a úrovni.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka krajskému súdu predovšetkým vytýka nesprávne právne posúdenie veci – svoju právnu argumentáciu vedie v rovine polemiky s výkladom jednoduchého práva uskutočneným všeobecnými súdmi, nesprávne a neúplné zistenie skutkového stavu veci, namieta aj hodnotenie dôkazných prostriedkov a v tejto súvislosti sa domáha prehodnotenia už hodnotených dôkazov, v rámci čoho predkladá ústavnému súdu vlastnú skutkovú verziu veci.

V tejto súvislosti ústavný súd považuje za potrebné pripomenúť, že v súlade so svojou konštantnou judikatúrou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov

nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom ustanoveným zákonom. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, IV. ÚS 16/09).

Na základe takto vymedzených východísk ústavnoprávneho prieskumu a v rozsahu sťažovateľkou nastolených námietok ústavný súd pristúpil k preskúmaniu rozsudku krajského súdu, ktorý v odôvodnení svojho rozsudku po rekapitulácii priebehu doterajšieho konania vo veci sťažovateľky v časti relevantnej pre toto konanie na doplnenie správnosti rozsudku okresného súdu okrem iného uviedol, že *„... zmena priezviska dieťaťa nie len formálny úkonom, ale do značnej miery ide o skutočný zásah do identity maloletého dieťaťa, ktorý môže a pravdepodobne aj bude mať určitý dopad na jeho ďalší vývin. Z tohto dôvodu je potrebné prihliadať na najlepší záujem maloletého dieťaťa. Odvolací súd k tomu dopĺňa, že otec protiprávne nezmenil priezvisko dieťaťa, keď sa stal podľa § 28 ods. 3 Zák. o rodine po smrti matky maloletej zákonným zástupcom maloletého dieťaťa. Prvostupňový súd náležite skúmal aj záujem maloletého dieťaťa, pričom odvolací súd dospel zhodne so súdom prvého stupňa k záveru, že prvoradú snahu o zmenu priezviska maloletej vyvíja stará matka maloletej a pri vhodnom vysvetlení maloletej sa maloletá vie stotožniť so súčasným priezviskom.“*

V odôvodnení svojho rozhodnutia sa krajský súd vyjadril aj k námietke, ktorá sa týkala zákonnosti pridelenia veci sťažovateľky vec prerokúvajúcej sudkyňi okresného súdu, pričom uviedol, že „... každý rozvrh práce súdu obsahuje pravidlá, ktoré upravujú pridelovanie vecí - spoločné zásady pre trestnoprávny, občianskoprávny a obchodnoprávny úsek, kde z bodu 10 týchto pravidiel rozvrhu práce Okresnému súdu Bratislava III na rok 2013 vyplýva, že zákonný sudca konajúci v agende úprave práv a povinností k maloletého dieťaťu je zároveň zákonným sudcom vo všetkých návrhoch týkajúcich sa úpravy práv a povinností k totožnému maloletému, ktoré napadli odo dňa, keď sa stal zákonným sudcom na základe prvého návrhu do dňa právoplatnosti rozhodnutia o poslednom návrhu.“.

Pri hodnotení rozsudku krajského súdu ústavný súd vychádzal z ustáleného právneho názoru, podľa ktorého rozhodnutie súdu prvého stupňa a odvolacieho súdu nemožno posudzovať izolovane (m. m. II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08, IV. ÚS 320/2012), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok. Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového aj odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (m. m. IV. ÚS 350/09).

Vzhľadom na obsahovú spojitosť rozsudku krajského súdu s rozsudkom okresného súdu a v nadväznosti na už citovanú judikatúru považoval ústavný súd za potrebné v ďalšom poukázať aj na podstatnú časť odôvodnenia rozsudku okresného súdu. Okresný súd v odôvodnení svojho rozsudku v časti relevantnej pre toto konanie uviedol:

«Súd mal, po zvážení všetkých skutočností prípadu za preukázané, že návrh starej matky [REDAKOVANÉ] na zmenu priezviska maloletej [REDAKOVANÉ] z „[REDAKOVANÉ] na priezvisko „[REDAKOVANÉ] nie je dôvodný...»

K zmene priezviska maloletej [REDAKOVANÉ] prišlo v júni roku 2009, maloletá teda nosí priezvisko svojho otca už viac než tri kalendárne roky, čo je pomerne dlhá doba. K otázke zmeny priezviska maloletej [REDAKOVANÉ] sa v predchádzajúcich konaniach na žiadosť súdu vyjadroval i súdny znalec, ktorý uviedol, že maloletá sa vie stotožniť i s priezviskom „[REDAKOVANÉ] čo bolo v relatívne krátkom čase po zmene priezviska maloletej. V čase po smrti svojej matky nemala maloletá [REDAKOVANÉ] až taký problém zžiť sa s priezviskom svojho

otca, než je tomu v súčasnosti. Na tomto mieste je potrebné poukázať na zrejmu súvislosť otázky zmeny priezviska maloletej [REDACTED] so vzájomnými vzťahmi starej matky maloletej, [REDACTED] a otca maloletej, ktoré sú už dlhodobo veľmi zlé, dá sa povedať, že nepriateľské, čo sa odráža i v postojoch maloletej [REDACTED] a v jej správaní, ako i v postoch starej matky maloletej a otca maloletej v rámci prebiehajúcich súdnych konaní. Z okolností prípadu je zrejmé, že otázka zmeny priezviska je maloletej [REDACTED] neustále predostieraná a pripomínaná a súd má za to, že maloletá by sa riešením tejto otázky nezaoberala tak intenzívne, ak vôbec bez toho, ak by k otváraníu tejto otázky nedostávala vonkajšie podnety.

Súd sa stotožňuje s vyjadrením kolízneho opatrovníka, že akákoľvek zmena identity je zásahom do osobnej integrity človeka a je potrebné ju posudzovať o to citlivejšie v prípade; kedy sa jedná o opätovný zásah do integrity človeka. Po zhodnotení všetkých okolností prípadu dospel súd k záveru, že opätovná zmena priezviska maloletej [REDACTED] na jej predchádzajúce priezvisko nie je v jej záujme. Apeluje tak na starú matku, ako i na otca maloletej, že neustály návrat k problémom minulosti a ich prenášanie do riešenia a prejednávania aktuálnych problémov, týkajúcich sa starostlivosti o maloletú [REDACTED] a jej celkový vývoj a vývin je neúčelné a predovšetkým kontraproduktívne.»

Z citovaných častí odôvodnenia rozsudku krajského súdu a rozsudku okresného súdu vyplýva, že v posudzovanej veci všeobecné súdy na základe ustáleného skutkového stavu veci, ktorý ústavný súd s odkazom na svoju rozhodovaciu činnosť nemôže prehodnocovať, dostatočne rozviedli úvahy, ktoré ich viedli k meritórnym zisteniam.

Ústavný súd vzhľadom na svoje postavenie nie je v zásade oprávnený vstupovať ani do právneho posúdenia veci všeobecným súdom, ak zároveň tento súd nevybočí z ústavne akceptovateľných hraníc výkladu a aplikácie právnych noriem, v tomto prípade do výkladu hmotnoprávnych ustanovení dotknutých právnych predpisov upravujúcich zmenu priezviska maloletej osoby.

Na základe už uvedeného ústavný súd konštatuje, že všeobecné súdy vo svojich rozhodnutiach, komplexne posúdili daný skutkový stav, majúci na zreteli zákonnú právnu

úpravu relevantnú v predmetnej veci, keď v konkrétnych okolnostiach danej veci, najmä s poukazom na negativistický postoj otca sťažovateľky s jej starou matkou a dôsledky, ktoré z toho pre sťažovateľku vyplývajú, ako aj pomerne dlhé časové obdobie počas, ktorého sťažovateľka používa priezvisko „[REDAKOVANÉ]“ a následky jeho ďalšej zmeny pre ňu z toho vyplývajúce, akcentovali najmä záujem maloletej, čím zároveň svoje rozhodnutia v okolnostiach danej veci odôvodnili primeraným spôsobom.

Pokiaľ ide o namietaný spôsob hodnotenia dôkazov zo strany všeobecných súdov, ústavný súd už viackrát vyslovil názor, podľa ktorého do obsahu práva podľa čl. 6 dohovoru nepatrí právo účastníka konania vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhovaného spôsobu hodnotenia dôkazov (II. ÚS 3/97, II. ÚS 251/03). Do obsahu označeného práva nepatrí ani právo účastníka konania a tomu zodpovedajúca povinnosť všeobecného súdu vykonať všetky účastníkom konania navrhnuté dôkazy. Rozhodnutie o tom, ktoré z navrhnutých dôkazov budú vykonané, patrí výlučne súdu, a nie účastníkovi konania.

Ústavný súd, opierajúc sa o tieto závery, vo vzťahu k námietkam sťažovateľky o porušení ňou označených práv podľa ústavy a dohovoru konštatuje, že krajský súd rozhodol tak, že nie je reálne predpokladať, aby po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie bolo možné prijať záver o porušení obsahu sťažovateľkou označených práv.

Ústavný súd takisto odmietol sťažnosť sťažovateľky v časti, v ktorej namieta porušenie čl. 3 ods. 1, čl. 8 ods. 1 a čl. 12 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré obsahujú záväzky štátu týkajúce sa ochrany práv dieťaťa, ktoré samy osobe nemôžu byť predmetom posudzovania v konaní o sťažnosti.

Z už uvedených dôvodov bolo preto potrebné sťažnosť v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Keďže sťažnosť bola odmietnutá, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľky v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. augusta 2015